

Η συνοχή • Η συνεκτικότητα

B. 25

Πώς εξασφαλίζεται η συνοχή της παραγράφου (ή μεταξύ των παραγράφων) στο κείμενο;

B. 26

Τι δηλώνουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου; Να τις αντικαταστήσετε με άλλες που δηλώνουν την ίδια νοηματική σχέση.

Ένα συγκροτημένο κείμενο πρέπει να χαρακτηρίζεται από συνοχή και συνεκτικότητα.

A. Συνοχή

Αναφέρεται στο σύνολο των γλωσσικών μέσων (λέξεων, φράσεων κ.λπ.) με τα οποία συνδέονται μεταξύ τους οι προτάσεις, περίοδοι, παράγραφοι κ.λπ. του κειμένου.

Για την εξασφάλιση της συνοχής χρησιμοποιούνται μέσα:

I. Γραμματικά, II. Λεξιλογικά, III. Φωνολογικά.

I. Γραμματικά μέσα

A. Σύζευξη - χρήση διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων που δηλώνουν:

Χρόνο	ύστερα, αργότερα, έπειτα, στη συνέχεια, προηγουμένως, ταυτόχρονα, συγχρόνως, στο μεταξύ, κ.ά.
Αρίθμηση / σειρά	πρώτο, δεύτερο, τέλος, στην πρώτη περίπτωση, στη δεύτερη περίπτωση, αφενός, κ.ά.
Αιτία	γιατί, διότι, αφού, επειδή, λόγω, εξαιτίας, για αυτόν τον λόγο, χάρη σε αυτό, καθώς, εφόσον, καθόσον, κ.ά.
Συμπέρασμα	επομένως, άρα, λοιπόν, συμπερασματικά, τελικά, συνοψίζοντας, κοντολογίς, εν κατακλείδι, συνεπώς, για να συνοψίσουμε, κ.ά.

A. Σύζευξη - χρήση διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων που δηλώνουν:

Αποτέλεσμα ή σκοπό	ώστε, με αποτέλεσμα, ως απόρροια, κ.ά. προκειμένου, για να, κ.ά.
Επεξήγηση	δηλαδή, με άλλα λόγια, συγκεκριμένα, για να γίνει πιο σαφές, με όσα είπα προηγουμένως εννοούσα, κ.ά.
Βεβαιότητα / Έμφαση	βέβαια, φυσικά, αναμφισβήτητα, αναμφίβολα, πράγματι, κ.ά. οπωσδήποτε, ιδιαίτερα, κυρίως, προπάντων, θα ήθελα να τονίσω, κ.ά.
Αντίθεση	αλλά, όμως, ωστόσο, εντούτοις, αντίθετα, μολονότι, από τη μια... από την άλλη..., στον αντίποδα, κ.ά.
Προσθήκη	επιπλέον, ακόμη, επίσης, εκτός απ' αυτό, επιπρόσθετα, συμπληρωματικά, κ.ά.
Προϋπόθεση	εάν, αν, εφόσον, με την προϋπόθεση, όταν, στην περίπτωση που, κ.ά.
Διάζευξη	είτε... είτε, ή
Αναλογία	σαν, όπως ακριβώς... έτσι και, με τον ίδιο τρόπο, κατά τον ίδιο τρόπο, παρόμοια, κ.ά.
Παράδειγμα	λόγου χάρη, π.χ., για παράδειγμα, ενδεικτικά, κ.ά.

B. Αναφορά (σχέση ενός στοιχείου με ένα άλλο που προηγείται ή έπεται)

Χρήση αντωνυμιών	αυτός, εκείνο, αυτό το γεγονός, στο πλαίσιο αυτό, με αυτόν τον τρόπο, κάτω από αυτές τις συνθήκες, κ.ά.
---------------------	--

Γ. Έλλειψη

Παράλειψη
λέξης/φράσης
↑
τιού εννοείται

Για παράδειγμα, τα εννοούμενα υποκείμενα
των ρημάτων.

Δ. Υποκατάσταση

Αντικατάσταση
στοιχείου από άλλο

οι μεν..., οι δε..., οι πρώτοι... οι άλλοι, ο τελευταίος,
ο προηγούμενος...

Ε. Ερωτήσεις

Προεξαγγέλλουν
το περιεχόμενο
του επόμενου
τμήματος

Οι αλλαγές που συντελούνται στον χώρο της πληροφόρησης
είναι μεγάλες και ταχύτατες. Πώς αντιδρά το σχολείο στη νέα
πραγματικότητα της ψηφιακής ενημέρωσης;
Η εμφανέστατη θεσμική στάση είναι...

II. Λεξιλογικά μέσα

Σημασιολογική σύνδεση λέξεων

Συνώνυμα /
αντώνυμα /
λέξεις από τον
ίδιο «χώρο» /
επαναλήψεις

Η απομάκρυνση των νέων κατά την περίοδο της εφηβείας
προκαλεί «κρίση» στους **γονείς** οι οποίοι δεν ξέρουν πώς να τη
διαχειριστούν. Ο **έφηβος** δοκιμάζει συμπεριφορές διαφορετι-
κές από των **γονιών** του. Ακόμη, έχει την τάση να απομυθοποιεί
τους **γονείς** του...

III. Φωνολογικά μέσα

Επιτονισμός της φωνής σε προφορικά κείμενα.

Με ποια νοηματική σχέση συνδέονται η πρώτη (1η) με τη δεύτερη (2η) παράγραφο του κειμένου; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με βάση το περιεχόμενό τους.

Αναφέρεται στη νοηματική σχέση ανάμεσα στις προτάσεις, τις περιόδους και τις παραγράφους του κειμένου και στη συνάφειά τους με το θέμα του κειμένου. Επιτυγχάνεται με νοηματικές σχέσεις: αιτιολόγησης, αντίθεσης, επεξήγησης, προσθήκης κ.ά.

Χρόνος -
τόπος

Οι πληροφορίες οργανώνονται με βάση τον τόπο (αριστερά, δεξιά κ.λπ.) ή τον χρόνο (αργότερα, την επόμενη μέρα κ.λπ.).

Αρίθμηση -
σειρά

Οι πληροφορίες οργανώνονται με βάση τη σειρά, αρίθμηση (πρώτο, δεύτερο,... τέλος).

Αιτιολόγηση

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος αιτιολογεί την προηγούμενη.

Αποτέλεσμα

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος περιέχει τα αποτελέσματα της προηγούμενης.

Συμπέρασμα

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος περιέχει το συμπέρασμα που προκύπτει από την προηγούμενη.

Επεξήγηση -
παραδείγματα

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος επεξηγεί με παραδείγματα την προηγούμενη.

Έμφαση

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος ^{ζενιτζί} επιτείνει το νόημα της προηγούμενης.

Αντίθεση

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος αντιτίθεται νοηματικά στην πρώτη ή στα προηγούμενα.

Προσθήκη

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος συμπληρώνει την προηγούμενη.

Προϋπόθεση

Η δεύτερη περίοδος ή παράγραφος περιέχει τις προϋποθέσεις των νοημάτων της προηγούμενης.